

achtete, dass eine klastertiefe Vertiefung durch die vorbeiströmende Hernad in einer Nacht völlig ausgefüllt wurde.

Jedenfalls beanspruchen die hier besprochenen Gebilde, schon vermöge ihrer enormen Grösse, ein besonderes Interesse und sind würdig, von gewiegtten Paläontologen an Ort und Stelle studirt zu werden.

V e g y e s e k.

S. F. *Szén a jövő nemzedék számára.* A hirneves angol geolog Sir Roderick Murchison halála óta Ramsay tanár vezeti a londoni geologiai intézetet (Geological Survey). Legérdekesebb kutatásainak egyikét a jövő széntelepeinek kifürkészése képezi. Azokra nézve, kik attól félnek, hogy a szén nem sokára fogytán s ennél fogva igen drága lesz, mindenesetre nem lesz érdektelen megtudni azt, hogy mily alaptalan ezen félelem. Ugyanis Ramsay kutatásai szerint a Permi képletben a vörös homokkő alatt nagy széntelepel vannak, melyek a szén kifogyásának félelmét megsemmisítik. South-Straffordshire és Shropshire-ben 10,000 millió tonna (1 tonna = körülbelől 20 mázsa) szén van már jelenleg is elérhető mélységben, s a Warwickshire-ben jelenleg művelt széntelepekben Ramsay vizsgálatai szerint még 1760. mill. tonna szén foglaltatik. Ezek, s még más kutatások után tehát a szén kifogyásától tartani — legalább a közel jövőben — nem kell, mert, ha a telepek nagy mélységben fekszenek is, majd akadnak genialis emberek, kik oly gépeket fognak szerkeszteni, melyekkel a szén főlhozatala könnyítve lesz. (Pol. Journ. 206. 336).

S. F. *A Galicziai Petroleumtermelés.* A Galicziai köolaj-tartalmú terület az északi és északkeleti Kárpátok hosszában húzódik el. Galiczia nyugati részén Limanowanál kezdődik 1—4 mtfld. széles, s majdnem minden megszakadás nélkül egész Bukowina- és Oláhországig húzódik. Nagyobb mennyiségben találtatik Siary, Woytowa, Lipinki, Kopianka, Bobrka, Gleboki, Plowce és Boryslaw községekben. Kisebb mennyiségben Pisargowa, Mecina, Kleczany, Librantowa, Wawrska, Sekowa, Kryg és számos más helyen találtatott. (Polyt. Journ. 206. 237.)

S. F. *Kő- és barnaszén-termelés a Porosz államban 1871 évben.* A Porosz államban 1871-ben 446 kőszénbánya

lett (ezek között 20 állami) kiaknázva, (1870-ben 423). A munkások összes száma 131,575; 1870-ben pedig 107,782; a termelt szén összes mennyisége 1871-ben 519,340,875, 1870-ben pedig 466,324,753 mázsa volt; a termelt szén értéke 1871-ben 60,914,635, 1870-ben 46,038,624 tallér; vagyis a szén mennyisége 10·2 az érték pedig 24·4⁰/₁₀-al nagyobbodott. Középtértékben jutott egy bányára 1,164,441 mázsa 136,580 tallér értékkel, s így az 1870-ik évhez képest 62.018 mázsa illetőleg 27.742 tallérral több. Egy munkásnak megfelel 3947 mázsa (1870-ben 4327 tehát itt csökkent) az érték azonban 427-ről 463 tallérra emelkedett. Átlagban egy mázsa szén értéke 3·52 ezüst garas — 1870-ben 2·96 — volt. A következő táblázat az 1871-ben termelt különböző kőszéntelepek termelési mennyiségét mutatja:

Szentelep.	mun- kások száma	széntermelés		a termelés értéke		
		általában mázzák	egészben tallér	átlagban		
				bánya tallér	mun- kás tallér	mázsa ez gar.
Felső Silesia	28087	131,144,049	12,353,707	102,097	440	2·83
Alsó Silesia	11175	89,400,740	4,563,008	120,079	408	3·47
Wettin	193	820,958	142,299	142,299	737	5·19
Löbejün	253	958,569	133,477	66,738	528	4 18
Hannovera (Wealden- szén)	2064	5,972,845	786,095	46,240	381	3·90
Hohstein	172	469,356	60,607	20,202	352	3·87
Schaumburg	689	1,978,429	340,949	340,949	495	5·17
Minden	114	109,347	29,176	29,176	256	8·00
Ibbenbüren	1417	4,066,314	642,617	321,308	453	4·74
Ruhr	62384	249,235,184	29,583,405	130,900	474	3 56
Aachen	5572	19,923,919	2,241,264	117,961	402	3·37
Saar	19445	65,261,165	10,038,031	669,202	516	4·61
Összeg :	131575	519,340,875	60,914,635	136,580	463	3·52
1870-ben :	107782	466,324,753	46,038,624	108,838	427	2·96
emelkedés (v. apadás)	23793	53,016,122	14,876,011	27,742	36	0·56

A barnaszén termelés a Porosz államban 1870-hez viszonyítva: 15,194,479 mázsával s ennek ára 1,186,010 tallérral emelkedett, bányánként átlagban az évi termelés 263,458 mázsa s munkásokként 8159 mázsa volt. A munkások munkaképessége itt csökkent, nevezetesen 118 mázsával, míg az érték 391 tallérról 413-ra emelkedett, s az átlagos eladási ár mázsánként 1·42 ezüst garasról 1·52-re hágott. Általában az 1871-ik évi eredmények a következő táblázatban foglalhatók.

A kerület neve.	mun- kások száma	Termelés- mennyiség általában mázsa	a termelés értéke			
			összesen tallér	á t l a g b a n		
				bánya tallér	mun- kás tallér	mázsa ez. gar.
Oppeln.	16	60966	1793	1793	112	0·88
Boroszló	117	366489	20695	4139	177	1·69
Liegnitz	1273	7,281863	333157	11488	262	1·37
Posen	52	197112	9953	2488	191	1·51
Bromberg	13	39648	1542	1542	119	1·17
Frankfurt az O m.	2092	17,851359	830510	8562	397	1·40
Potsdam	764	4,337403	216442	18037	283	1·60
Magdeburg	3267	36,322304	2,225591	57065	681	1·84
Merseburg	7121	64,242875	2,863593	12392	402	1·34
Minden	7	820	30	30	4	1·10
Cöln.	526	2,224795	82989	2024	158	1·12
Coblenz	31	36102	962	137	31	0·80
Aachen	49	235211	5917	1479	121	0·75
Wiesbaden	589	926511	104186	5209	177	2·37
Hannovera	4	7085	236	236	59	1·00
Hildesheim	8	40559	2152	2152	269	1·59
Lüneburg	16	14217	1753	1753	110	3·70
Cassel	910	3,639583	264470	9795	201	2·18
Összeg:	16855	137,524902	6,965931	13345	413	1·52
1870-ben:	14780	122,330423	5,779921	11158	391	1·42
emelkedés (v. apadás)	2075	15,194479	1,186010	2187	22	0·10

(Zeitschr. f. B.-Hütten- u. Sal.-Wesen 20 26—74).